

UDK: 811.163.42'276:81'38:81'271:81'373.4

Izvorni znanstveni rad

Prihvaćen za tisak: 20. rujna 2013.

Artur Bagdasarov

Rusko državno socijalno sveučilište, Moskva, Rusija

abagdasarov@mail.ru

Razgovorna obilježja jezika Tanje Torbarine

U članku se raščlanjuju jezična obilježja razgovornoga stila rubričarke hrvatskoga lista Globus Tanje Torbarine. Navedeni su različiti primjeri u kojima autorica odstupa od književnojezične norme pisanoga jezika iz stalnih rubrika od 2001. do 2010. i od 2012. do 2014. godine. U tekstovima podlistaka zapažaju se počela razgovornopisanih oblika hrvatskoga jezika. Autorici je svojstven križani (hibridni) stil pisanja podlistaka. Gdjekada rabi razmjerno stare jezične izraze umjesto novih u skladu s normom standardnoga jezika iz različitih razloga: zato što su oni stilski obilježeni, zato što njima stilski označava pojave ili likove o kojima piše, zato što noviji nisu još potpuno prihvaćeni ili ustaljeni u govoru, ali katkada bez jasna razloga.

1. Uvod

Razlike među funkcionalnim stilovima očituju se na različitim razinama jezičnoga ustroja hrvatskoga književnoga (standardnoga) jezika: na oblikoslovnoj, rječotvornoj, sintaktičkoj i leksičkoj. One postoje i u odnosu prema književnojezičnoj normi, pa tako neki funkcionalni stilovi imaju stroži odnos prema nepoštivanju norme, dok drugi imaju blaži odnos, što znači da su u njima dopuštene jezične posebnosti, primjerice neke podvrste novinarsko-publicističkoga stila, posebno one koje se bave svakodnevnim životom, dopuštaju slobodan izbor jezičnih sredstava radi veće izražajnosti i slikovitost. Najstroži odnos prema normi ima znanstveni stil, a najblaži književnoumjetnički (Mihaljević 2003: 39), za koji među hrvatskim znanstvenicima postoje suprotstavljena mišljenja pripada li uopće među ostale funkcionalne stilove (npr. Bagić 1997, Silić 2006, Hudeček 2008, Udier 2010). Kao što kaže L. Hudeček (2008), neki se funkcionalni stilovi ostvaruju u standardnome jeziku, a drugi izvan njega — tako postoji razgovorni funkcionalni stil koji pripada standardnomu jeziku i razgovorni stil koji ne pripada standardnomu jeziku

(npr. razgovor na dijalektu, žargon). Drugim riječima, pojedinomu funkcionalnom stilu hrvatskoga standardnoga jezika ne pripada sve što pripada pojedinomu jezičnom stilu.

U različitim stilovima različit je odnos prema posuđenicama iz drugih jezika i međunarodnicama. U razgovornom stilu, primjerice, mogu se rabiti posuđenice kao *biografija*, *hiljada*, *kompjuter*, *oficir*, *paradajz*, *pasoš*, *penzija*. Međutim, u drugim stilovima koji imaju stroži odnos prema normi, poglavito u tzv. biranom rječnjaku (leksiku), navedene se razgovorne riječi nalaze izvan rječoporabne norme.

Za većinu je suvremenih književnih jezika karakteristično zbližavanje normi pisanoga jezika s različitim počelima razgovornoga govora: pod utjecajem usmenih oblika jezika zbiva se određena liberalizacija normi književnopisanoga jezika. Primjerice, u talijanskome govorni jezik toliko utječe na književni (v. npr. Tosi 2001) da su se pojavili i novi pojmovi i nazivi, kao što je novostandardni talijanski jezik (Berruto 1987, 1985, više na hrvatskome npr. u Nigoević, Tonkić 2005). U češkomu je situacija još složenija (npr. Sesar 1996, Bogoczová 2009).

I u hrvatskome jezične posebnosti suvremene svakodnevnice koje nisu normativno prihvatljive u književnom jeziku kao cjelini postaju dijelom razgovornoga i ostalih stilova koje imaju blaži odnos prema standardnojezičnoj normi, pa ih novinarsko-publicistički stil sve više prihvaća. Štoviše, danas kao da je upravo novinarsko-publicistički stil “preuzeo primat u distribuiranju jezičnih posebnosti” (Vrsaljko 2011: 123–124).

U ovomu će se radu predstaviti obilježja koja se razgovornim stilom publicističkoga govora unose u hrvatski književnopisani jezik proučavanjem slučaja jedne hrvatske novinarkе, Tanje Torbarine. Njezin stil pisanja, prožet ironijom i katkad crnim humorom, proširio se po mnogim glasilima. Može se reći da je na neki način utjecala na mlađi naraštaj novinara koji pišu podlistke, humoreske, parodije, pamflete... Primjeri su prikupljeni iz njezinih stalnih rubrika u hrvatskome tjedniku Globus tijekom više od deset godina, od 2001. do 2010. te od 2012. do 2014. U njezinu će se stilu pisanja raščlaniti odabrane riječi i njihovi oblici u odnosu na normu. Pokušat će se odrediti koje od njih imaju stilsku vrijednost, a koje su jednostavno preuzete iz razgovornoga jezika.

2. Raščlamba

U tekstovima podlistaka Tanja Torbarina rabi općerazgovorne osebjnosti uličnoga govora, neposrednoga općenja ljudi izvan službenih prigoda. Može se reći da je novinarki Tanji Torbarini svojstven križani (hibridni) stil pisanja podlistaka jer prečesto rabi inostilska počela u tekstovima publicističkoga stila, posebno jedinice područnih narječja i jedinice razgovornoga go-

vora (posuđenice, socijalni i profesionalni žargonizmi). Ova sredstva mogu pridati tekstovima publicističkoga govora živost, izražajnost, osjećajnost i mogu karakterizirati autorski ideostil ili govor osoba koje autorica spominje u svojim člancima ako su prikladno upotrijebljena. No kako ih često rabi bez očita razloga, može se smatrati da autorica vjerojatno želi izraziti svoju opuštenost, neovisnost, zanemarivanje standarda, srodnost narodu i njegovu jeziku, a ne vlasti.

2.1. Razgovorni izrazi riječi

U ovom će se poglavlju navesti primjeri iz različitih brojeva tjednika *Globus* u kojima se pojavljuju različite nestandardne riječi. Neke su od njih dijalektizmi, najviše iz štokavskoga, ali i iz ostala dva dijalekta. Rjeđe su leksički odabir, kao *di* umj. *gdje*, *delat* umj. *raditi* u (1) i (2).

- (1) *Niko* ne zna *di* je (br. 554: 3; 20. 7. 2001.)
(2) ... idemo *delat*. ... *nastupat* na televiziji ... (br. 990: 4; 27. 11. 2009.)

Znatno su češće fonološki promijenjeni oblici ili izrazi, kojima su hrvatske riječi koje pripadaju književnomu jeziku pojednostavljene. Poglavitito je riječ o ispuštanju glasova, otvornika: završnoga -i u infinitivu i nekoliko veznika, -a- u glagolskome pridjevu, ili pak zatvornika: završnoga -h u riječi *odmah*, završnoga -l u riječi *pol*, pristupnoga t- u riječi *tko*, te odabira stilski obilježenih inačica pojedinih riječi.

2.1.1. Ispuštanje otvornika

Jedna je fonološka promjena ograničenije ili otpadanje (elizija) završnoga samoglasnika *i*. Ono se događa u infinitivu glagola, primjerica *tražiti*, *napraviti*, *zdrobiti*, *imati*, *privesti*, *ispitati*, *dobit*, kao od (3) do (7) te u (9). Događa se i u suznačnim riječima: veznicima *ali* kao u (9), *niti* kao u (7), (8), a događa se i u čestici *li* kada se nalazi iza *je* (*je + li* → *jel'*) u (6) ili iza *da* (*da + li* → *dal'*) u (10).

- (3) Jer se za blagdane komotno može *zdrobit*
18 milijardi. (br. 888: 7; 14. 12. 2007.)
(4) Želi *imat* plave oči. (br. 1023: 5; 16. 7. 2010.)
(5) Nema druge nego *privest* i *ispitat* svakog
ko je u Zagrebu viđen s bombonjerama. (br. 837: 6; 22. 12. 2006.)
(6) *Jel* to može *napraviti* ... (br. 1195: 4; 1. 11. 2013.)

- (7) *Nit* da će *tražiti* posebne ovlasti u *Evropi*. (br. 1113: 5; 6. 4. 2012.)
(8) *Nit iko* zna što bi s njim. (br. 857: 6; 11. 5. 2007.)
(9) *Al* nisu ga uhvatili. (br. 853: 8; 13. 4. 2007.)
(10) Ne zna se *dal* ministri ljetuju ... (br. 1129: 4; 27. 07. 2012.)
(11) Amorfne mase znaju se *razvaliti* po stolicama i *komentirati* vitke cure od 20 godina *ko* da su sve Apolon do Apolona. (br. 1228: 4; 20. 6. 2014.)

Druga je fonološka promjena stezanje ili kontrakcija u glagolskoga pridjeva radnoga. Očituje se kao ispuštanje predzavršnoga *-a-* ispred završnoga *-o* nastaloga vokalizacijom, kao *ušao* → *ušo* u (12), *rekao* → *reko* u (13) te *slikao* → *sliko* u (14).

- (12) *Ko* uđe u autobus isto mu je *ko* da je *ušo* u Esdepe. (br. 832: 8; 17. 11. 2006.)
(13) Time je, kako je Šimunić *reko*, ... (br. 1202: 4; 20. 12. 2013.)
(14) Jer muškarac koji voli žene sigurno bi iz estetskih razloga i ljepote radije *sliko* tipove koji u ramenima imaju ... (br. 1228: 4; 20. 6. 2014.)

2.1.2. Ispuštanje zatvornika

Treća je fonološka promjena ispuštanje završnih zatvornika, čime se dobiva otvoreni slog. To se odnosi na *-h* u riječi *odmah*, kao u (15) i (17) i *-l* u riječi *pol*, kao u (16).

- (15) *Odma* je *reko* da će *dobiti* 2 mandata. (br. 988: 4; 13. 11. 2009.)
(16) *Odma* bi se vidilo ... (br. 1202: 5; 20. 12. 2013.)
(17) ... u Splitu kuhao se rižot ... od tone i *po*. (br. 805: 6; 12. 5. 2006.)

Četvrta je fonološka promjena ispuštanje zatvornika *t-* u pristupu slogu ispred *-k-* u zamjenici *tko* → *ko* i njezinim izvedenicama: *itko* i *nitko* → *iko*, *niko* kao u (5), (8), (11) od (18) do (20).

- (18) Koji *niko* nije razumio. (br. 814: 6; 14. 7. 2006.)

- (19) Uglavnom, po zamisli krokodila neće više
niko ić gledat... (br. 1118: 4; 11. 05. 2012.)
- (20) *Al ko će s njima izać...* (br. 890: 7; 28. 12. 2007.)

Neka su od navedenih izraza obilježja govornoga jezika, druga dijalektizmi, najviše iz štokavskoga.

2.1.3. Inačni izrazi i oblici

Neke se riječi pojavljuju kao obilježene inačice koje pripadaju tzv. nižem stilu, kao primjeri od (21) do (25): *gledaoce* umj. *gledatelj*, *prevodilac* umj. *prevoditelj*, *Evropu* umj. *Europu*, *obavezno* umj. *obvezno*, *udate* umj. *udane*. One nemaju nikakvu drugu ulogu osim odnosa prema normi.

- (21) ... *direktno* u oči gleda *gledaoce* ... (br. 990: 4; 27. 11. 2009.)
- (22) I *prevodilac* pokaže policijsku značku. (br. 857: 7; 11. 5. 2007.)
- (23) Zbrajaju se najveći uspjesi zbog ulaska
u *Evropu*. (br. 1230: 5; 4. 7. 2014.)
- (24) ... da se u vezi promjena izbornog zakona
uvede *obavezno* glasovanje. (br. 816: 7; 28. 7. 2006.)
- (25) ... ukoliko dozna da nisu *udate*. (br. 971: 4; 17. 7. 2009.)

2.2. Standardni oblici riječi

Kao što je rečeno, autorici je svojstven križani (hibridni) stil pisanja podlistaka jer se osim spomenutih značajki razgovornoga stila susreću i standardni oblici, bez ispuštanja spomenutih glasova: *-i* u *ali*, *niti* kao u primjeru u (26) te bez spomenutoga ispuštanja *(-)t-* u *tko* kao: *itko*, *netko*, *nitko*, *tko*, kao u primjerima navedenima od (27) do (30).

- (26) *Ali* pustit će on vene... (br. 971: 4; 17. 7. 2009.)
- (27) Ne zna se *tko* je perverziji. (br. 838: 6; 29. 12. 2006.)
- (28) Kad *netko* umre... (br. 856: 4; 4. 5. 2007.)
- (29) Naprimjer, zar bi *itko* mogao ... (br. 894: 7; 25. 1. 2008.)

- (30) Jer *nitko* ne valja. (br. 994: 4; 25. 12. 2009.)

Kad se dvostrukosti nižu jedna do druge, može se reći da je riječ o stilskoj igri, kao u (31) autorica rabi *nitko* i *niko* u dvije uzastopne rečenice. Međutim, vrlo često autorica to rabi bez ikakva vidljiva razloga.

- (31) ... iako ga *nitko* od Francuza službeno nije znao. Pa mu se *niko* od njihovih nije ni nadao. (br. 803: 6; 5. 5. 2006.)

2.3. Posuđenice

U svojim člancima Tanja Torbarina nerijetko se služi posuđenicama, od kojih su neke stilski obilježene ili danas uopće ne pripadaju hrvatskoj standardnojezičnoj etnolingvokulturi (normi standardnoga jezika). U ovomu će se poglavlju navesti primjeri riječi iz stranih jezika, posebno riječi svojstvenih susjednim jezicima, potom riječi svojstvenih nekim dijalektima ili razgovornomu stilu, te žargonu ili slengu.

2.3.1. Strane riječi

Autorica se često služi riječima iz stranih jezika. Primjeri su navedeni u nastavku. Neke su od njih više ili manje proširene međunarodnice, poput *biografija*, *ambasador*, *front*, no ne uvijek s hrvatskim nastavcima, poput *funkcioner* umj. *funkcionar*, hrvatski *dužnosnik*. Posebno su česte takve strane riječi kada se govori o vojsci, kao primjeri od (34) do (37).

- (32) Greške nepoznate, a *biografija* prazna. (br. 891: 7; 4. 1. 2008.)
- (33) S kojima je sukob oko gospodarskog pojasa počeo tako da je njihov *ambasador* iz protesta otišao iz Zagreba u Ljubljanu. (br. 666: 5; 12. 9. 2003.)
- (34) S druge strane ako je *general* u inozemstvu i istekao mu je *pasoš*, možda ne dolazi zato. (br. 741: 6; 18. 2. 2005.)
- (35) Dosta da kao vrhovni *komandant* Hrvatske vojske naredi ... (br. 800: 7; 7. 4. 2006.)
- (36) A kako i neće kad je vode *oficiri*. (br. 983: 4; 9. 10. 2009.)
- (37) Naprimjer Račanov *generalštab* nekidan se povukao ... (br. 841: 6; 19. 1. 2007.)

- (38) U međuvremenu u Hrvatskoj je najvažnije
stvoriti *front* protiv *penzionera*. (br. 975: 5; 14. 8. 2009.)
- (39) Jer otud dolaze brojni sadašnji *funkcioneri*. (br. 1116: 5; 27. 04. 2012.)

Mnoge riječi u tekstovima podlistaka, navedene u primjerima od (40) nadalje, podrijetlom su iz različitih stranih jezika, poput turcizma *hapsiti* ‘uhićivati, utamničiti’ germanizma *paradajz* ‘rajčica’, *generalštab* ‘glavni stožer’, grecizma *hiljada* ‘tisuća’, talijanizma *štampati* ‘tiskati’, *štambilj* ‘pečat’, rusizma *dozvoliti* ‘dopustiti’, galicizma *oficir* ‘časnik’, obilježene su kao razgovorne.

- (40) Ne bi li nekako namaknuo dvadesetak
hiljada kuna. (br. 560: 3; 31. 8. 2001.)
- (41) Zato su se *štampli* veliki plakati ... (br. 841: 6; 19. 1. 2007.)
- (42) Putuje se bez *pasosa*. (br. 1230: 5; 4. 7. 2014.)
- (43) Prijateljski pričaju s policajcima koji
ih *hapse*. (br. 813: 6; 7. 7. 2006.)
- (44) Sad kad je *uhapšen* zbog ... (br. 1197: 4; 15. 11. 2013.)
- (45) I ne jesti *paradajz* ... (br. 815: 7; 21. 7. 2006.)
- (46) Što sebi ne *dozvoljava* ni ... (br. 803: 7; 5. 5. 2006.)

Ima i riječi koje ne pripadaju hrvatskomu književnomu jeziku, ni razgovornomu. Mnoge su te i druge riječi, kao *prisustvo* ‘prisutnost’, *po* ‘po’, *uporedo* ‘usporedo’, *uvo* ‘uho’, neobilježene u susjednim južnoslavenskim jezicima.

- (48) *Uporedo* s ovim za 45 posto porasla je uplata. (br. 888: 6; 14. 12. 2007.)
- (49) ... svjedoke ispituje bez *prisustva* advokata. (br. 1118: 5; 11. 5. 2012.)
- (50) *Takmičenje* se nažalost svelo na suptilno ... (br. 801: 6; 14. 4. 2006.)
- (51) Zašto se s dužnim *uvažavanjem* ne pozdravlja ... (br. 982: 4; 2. 10. 2009.)
- (52) ... poslao *trake* svog govora hrvatskim
televizijama. (br. 962: 4; 15. 5. 2009.)
- (53) Nije jedanput *tokom* kampanje naglasio ... (br. 997: 5; 15. 1. 2010.)

- (54) ... oko gužve koja u Hrvatskoj nastane na
autoputu prema Splitu. (br. 817: 7; 4. 8. 2006.)
- (55) *Prošo* mu je skroz od *uva* do *uva*. (br. 1231: 5; 11. 7. 2014.)

Uz neke su takve riječi u hrvatskim propisnim (preskriptivnim) rječnicima navedene stilske odrednice, kao u (56) jer su stilski obilježene.

- (56) paradajz *reg.* → rajčica
štambilj *raz.* → pečat
oficir *raz.* → časnik

Druge se riječi nalaze izvan norme rječoporabe standardnoga jezika. Hrvatski jezični savjetnik (Hudeček, Mihaljević, Vukojević 1999) i Rječnik hrvatskoga jezika (Šonje, Nakić 2000) mnoge od spomenutih riječi upućuju na hrvatske standardne riječi, zato što su riječi stranoga podrijetla, a imaju hrvatske zamjene, bilo da su iz neslavenskih jezika kao u (57) ili iz slavenskih jezika kao u (58).

- (57) ambasador → veleposlanik, poklisar
komandant → zapovjednik
pasoš → putovnica
štampati → tiskati
biografija → životopis
hiljada → tisuća
hapsiti → uhićivati
- (58) takmičenje → natjecanje
dozvoljavati → dopuštati
uvažavati → cijeniti, poštovati
stanica → postaja
autoput → autocesta
traka → vrpca
tokom → tijekom

U podliscima Tanje Torbarine pojavljuju se riječi ili izrazi po značenju ili uporabi iz slenga, kao germanizam *farbati* u (59).

- (59) Nije da čovjek *farba* u nastupu. (br. 942: 6; 26. 12. 2008.)

2.3.2. Rečenične strukture

Katkada nisu samo riječi, nego gramatičke konstrukcije koje rabi Tanja Torbarina izvan hrvatske norme. Tako je s izrazom *opalit štambilj* u (60). Tako

je i s izrazom ili izraz *razvaliti se* po nečemu, koji se pojavio u (9): *razvaliti se po stolicama*, koji pripada slengu kao i (61).

- (60) Nakon pregleda će se *vidjet oće* li mu *opalit štambilj*. (br. 834: 9; 1. 12. 2006.)

Izaz *sličiti na koga* u akuzativu kao tipičan križanac autorskoga stila Tanje Torbarine između hrvatskoga *sličiti komu* u dativu bez prijedloga (npr. *sličiti punici*) i srpskoga *ličiti na koga* u akuzativu s prijedlogom *na* (npr. *ličiti na taštu*), kao u (60).

- (61) Koji je odlično prošao jer *slič*i na tatu. Nije moguće da se Seka nije kandidirala jer *slič*i na mamu. (br. 547: 5; 1. 6. 2001.)

3. Razlozi odabira

Katkad se odabirom riječi izvan norme pokazuje konotacijsko značenje. Tako je naziv *mart* za mjesec *ožujak* obilježena međunarodnica. No zbog duge uporabe *mart* je sastavni dio prihvaćena naziva za praznik *8. mart*, koji se zove i *Dan žena*. Za razliku od njega, *8. ožujka* samo je nadnevak.

- (62) *Opet se spominje 8. mart*. (br. 891: 6; 4. 1. 2008.)

U autoričinu pisanju odabir nestandardnih obilika zna poslužiti kao zanimljiva stilska figura. Stilska se igra vidi i u primjeru u (62), gdje autorica u istoj rečenici uz pomoć stilizacije rabi jedan od službenih naziva HV-a: *časnik* i naziv iz JNA-e uz Stjepana Mesića: *komandant*. Sličan je primjer i u (63) gdje različite riječi također daju svojevrsnu karakterizaciju likova: Jadranka Kosor govori *kava*, a Milanović *kafa*.

- (63) I mladi *časnici* se pred bivšem i budućim *vrhovnim komandantom* Stjepanom Mesićem potužili da im šiju ko da se radi o vojsci patuljaka. (br. 741: 7; 18. 2. 2005.)

- (64) U međuvremenu je Zoran Milanović, opijen pobjedom Josipovića (3 promila), hitno pozvao Jandrangu Kosor na ozbiljan razgovor. Odvratila je da je ona njega odavno pozvala na *kavu*, pa da je odbio. Nek se sad odazove. Vrata su mu stalno otvorena. Onda je on reko da *kafa* i razgovor nisu isto, pa da ne pristaje. (br. 997: 5; 15. 1. 2010.)

Primjer u (65), u kojemu se govori o političaru Peđi Grbinu iz SDP-a, rabeći riječ *Partija* napisanu velikim slovom u kontekstu sa svezom riječi *Muzej revolucije* i Titom, autorica iskazuje svoj stav o njegovoj stranci.

- (65) Ako se ne pojavi, *Partija* će ga morat
potražiti u Muzeju revolucije. Sa 34 godine
ošo u povijest prije nego u sadašnjost. Jedino
što se o njemu zna jest da nosi djedov sat
koji mu je dao Tito. Nije problem u starom satu.
Nego što Peđa misli da je Tito. (br. 1195: 5; 1. 11. 2013.)

U stilu Tanje Torbarine u istom se odlomku zapažaju i stilske bliskoznačnice. Primjerice, u Zakonu o mirovinskom osiguranju nema riječi *penzija*, pojavljuje se jedino službeni naziv administrativnoga stila mirovina: starosna mirovina, invalidska mirovina, obiteljska mirovina, osnovna mirovina, najniža mirovina (Narodne novine, br. 102/98). U jednom te istom ulomku kao bliskoznačnice se pojavljuju *mirovina* i *penzija*, kao u (66). Riječ *penzija* stilski je obilježena, za razliku od mirovine.

- (66) *Opet ga uništavaju mirovine. Dapić ove godine
otišo u penziju.* (br. 990: 5; 27. 11. 2009.)

Međutim, odabir nestandardnih oblika ili riječi te riječi iz razgovornoga jezika ne služi uvijek stilskim igrama. To se vidi primjerice u (67) gdje se pojavljuje višerječnice Europska unija i Evropska unija bez jasnoga razloga. Tvrdnje kako takve dvostrukosti na neki način obogaćuju hrvatski jezik samo su izvanjezična lukavština i ništa više.

- (67) ... da je i polovica Cipra u *Europskoj uniji*.
Da se u *Evropsku uniju* primi ... (br. 826: 7; 6. 10. 2006.)

4. Zaključak

Za većinu je suvremenih književnih jezika karakteristično zbližavanje normi pisanoga jezika s različitim počelima razgovornoga govora pa ni hrvatski jezik u tome nije izuzetak. Određenoj liberalizaciji normi književnopisanoga jezika koja se zbiva pod utjecajem usmenih oblika jezika Tanja Torbarina, novinarka čiji se slučaj u ovom radu proučio, vjerojatno je jedna od najistaknutijih predstavnika. Mnogi navedeni primjeri pokazuju autoričinu sklonost približavanja razgovornoga stila pisanoj normi. U jeziku rubrika te novinarke osim razgovornoga jezika gradske sredine prisutni su gdjekada razmjerno stari jezični izrazi umjesto novih u skladu s normom standardnoga

jezika, koji nisu još potpuno prihvaćeni ili ustaljeni. Katkada uporabom različitih izraza autorica postiže i stilske igre, jezične karakterizacije likova. Njih vjerojatno razumiju oni koji još pamte razdoblje kada se tako moralo govoriti, iako je pitanje koliko to razumije mlađi naraštaj stasao u Republici Hrvatskoj.

No u mnogo se primjera pojavljuju riječi koje ne pripadaju pisanoj normi hrvatskoga jezika, odnosno riječi iz nižega, razgovornoga stila i drugih registara, posebno riječi stranoga podrijetla, pojavljuje bez posebnih razloga. To se odnosi na češće riječi kao *uporedo*, *front*, *po*, *prisustvo*, *funkcioner*; *obavezno*, *udata*, . . . umjesto riječi *usporedo*, *fronta*, *pol*, *funkcionar*, *prisutnost*; *obvezatno*, *udana* . . . , što pokazuje stilsku mješavinu na razini fonostilistike i morfostilistike. Riječi kao *Evropa*, *opozicija*, *penzija*, *penzioner* i slične umjesto *Europa*, *oporba*, *mirovina*, *umirovljenik* svjedoče o stilskoj mješavini na razini leksikostilistike. Kada ne služi u stilske svrhe, zadržavanje nestandardnih riječi i oblika šteti pisanoj normi hrvatskoga standardnoga jezika.

5. Literatura

- Bagić, K. (1997) Beletristički stil — pokušaj određenja, *Kolo* VI/2: 5–16.
- Bagić, K. (2004) *Treba li pisati kako dobri pisci pišu*, Disput: Zagreb.
- Berutto, G. (1987) *Sociolinguistica dell'italiano contemporaneo*, rim: La Nuova Italia Scientifica.
- Bogoczová, I. (2009) Između idioma, jezika i stila (uvid u jezičnu situaciju na slavenskom, osobito češkom području), *Fluminensia* 21/2: 35–45.
- Franičić, A., Hudeček, L., Mihaljević, M. (2006) *Normativnost i višefunkcionalnost u hrvatskome standardnom jeziku*, Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- Hudeček, L., Mihaljević, M. (2009) *Jezik medija, publicistički funkcionalni stil*, Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- Hudeček, L. (2008) *Hrvatski jezik i jezik književnosti*, Hrvatski jezični portal <http://www.hrvatskiplus.org/article.php?id=1836&naslov=hrvatski-jezik-i-jezik-književnosti> (pristupljeno 4. travnja 2013)
- Mihaljević, M. (2002) Funkcionalni stilovi hrvatskoga (standardnog) jezika, *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 28: 325–343.
- Nigoević, M., Tonkić, D. (2005) Neologizmi u novostandardnom talijanskom jeziku, u Granić, J. (ur.) *Semantika prirodnog jezika i metajezik semantike*, HDPL: Zagreb—Split, str. 513–524.
- Pranjeković, I. (2003) *Jezik i beletristika*, Zagreb: Disput.
- Silić, J. (2006) *Funkcionalna stilovi standardnoga jezika*, Zagreb: Disput.
- Sesar, D. (1996) *Putovima slavenskih književnih jezika — pregled standardizacije češkoga i drugih slavenskih jezika*, Zagreb: Zavod za lingvistiku Filozofskoga fakulteta.
- Tosi, A. (2001) *Language and Society in a Changing Italy*, Multilingual Matters Ltd.

- Udier, S. L. (2010) Jezik književnosti i sustav funkcionalnih stilova standardnoga jezika, *LAHOR* 9: 7–20.
- Vrsaljko, S. (2011) Pregled suodnosa razgovornoga stila i slogodnijih žanrova novinarsko-publicističkoga stila (na primjeru ekspresivnosti izraza), *Magistra Iadertina* 6/1: 117–124.

Spoken features of Tanja Torbarina's language

This paper analyses the language features of a famous journalist Tanja Torbarina. The data was collected from her weekly articles in Globus 2001–2010, 2012–2014. In line with some tendencies found in other languages, i.e. Italian or Czech, her writing regularly includes language features typically found in conversational spoken idioms, including different dialect groups. It could be said that the style of Tanja Torbarina, an influential journalist with a highly recognizable way of writing, is a mixture of standard and spoken Croatian, a so called hybrid style. In her writing she uses contemporary spoken forms as well as some older words and word forms. The reasons for such usage seems to vary: sometimes spoken or non-standard words are used to characterize the people or phenomena she writes about and produce very effective language play. Sometimes the author wants to identify with speakers in a more relaxed register, for no other reason, or to express her attitudes towards the government or various politicians. Sometimes she uses older forms as the newer ones are not entirely accepted or widespread among speakers in daily conversation. However, sometimes she uses them with no obvious reason, disregarding written norms for the sake of it.

Key words: standard, spoken style, registers, journalistic style

Ključne riječi: standardni jezik, razgovorni stil, funkcionalni stil, publicistički govor